

TÜBİTAK Araştırma Geliştirme Projeleri

Bölüm I: Destek Programlarının Genel Tanıtımı

Şeniz Çelimli

Türk Psikologlar Derneği, Genel Müdür
senizcelimli@gmail.com

Bu yazının amacı, TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu / www.tubitak.gov.tr) tarafından sağlanan, özellikle üniversite çalışanlarını ilgilendiren destekler konusunda psikoloji öğrenci ve akademisyenlerimizi bilgilendirmektir.

TÜBİTAK bilim ve teknoloji alanlarında yenilikçi, yönlendirici, katılımcı ve paylaşımcı olma vizyonu çerçevesinde hareket eden bir kurum olarak akademik ve endüstriyel araştırma geliştirme çalışmalarına destek vermektedir.

TÜBİTAK'ın öğrencilere ve bilim insanlarına sağladığı ilgili destekleri iki başlık altında toplamak mümkün olabilir:

1. Akademik Ar-Ge Destekleri
2. Burslar

Bu yazıda, iki başlık altında toplanan destek programlarıyla ilgili genel bilgiler vermek istiyorum. Bu yazının devamı niteliğinde, bir sonraki sayıda, bahsedilen desteklerin başvuru kriterleri ve başvuru formlarının içerikleri ile ilgili bilgiler verilecektir.

1. Akademik AR-GE Destekleri

TÜBİTAK, akademik araştırma projeleri yoluyla sanayi ve kamu kuruluşlarını desteklemekte, toplantı ve yayınları teşvik etmektedir; lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine öğrenim hayatları boyunca burslar vermektedir ve bilim, teknoloji ve yenilik alanlarında uluslararası işbirliği olanakları oluşturmaktadır. Bu alanlara giren desteklerle TÜBİTAK'ın Araştırma Destek Programları Başkanlığı birimi ilgilenebilir (ARDEB). ARDEB, araş-

tırma geliştirme faaliyetlerinin kurum içi ve kurum dışı işbirliğini sağlayan, araştırma grupları ile talepte bulunan üniversite, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler arasında bağ kuran bir birim olarak görev yapmaktadır.

ARDEB'in birçok araştırma grubu bulunmaktadır. Bu yazıda alanımızı ilgilendiren grup olan Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubunun (SOBAG) yürüttüğü destek programlarından bahsetmek ve her bir programın kısa tanıtımlarını yapmak istiyorum.

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu (SOBAG):

Bu grup sosyal ve beşeri bilimlerin tüm alanlarında bilimsel araştırma faaliyetlerini desteklemek, geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla Ar-Ge faaliyetlerini yürüten akademisyenleri desteklemektedir. Bu grubun desteklediği programlar şu şekilde sıralanabilir:

Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı (1001):

Bu program yeni bilgi üretilmesi, bilimsel yorumların yapılması veya teknolojik sorunların çözümlenmesi için bilimsel esaslara uygun olarak yapılan çalışmaları desteklemeye yöneliktir.

Hızlı Destek Programı (1002): Üniversitelerde, araştırma hastanelerinde ve araştırma enstitülerinde yürütülecek acil, kısa süreli ve küçük bütçeli araştırma ve geliştirme projelerine destek sağlamaya yöneliktir.

TÜBİTAK Bilimsel Toplantı Destekleme Programı (1006): Bu program, ulusal ve

uluslararası düzeyde bilimsel paylaşım ve işbirliğini artırmaya yönelik olarak düzenlenmesi planlanan kongre, sempozyum, kollokyum, seminer, kurs, yaz okulu ve çalıştay gibi ulusal ve uluslararası bilimsel toplantıları desteklemeye yöneliktir.

Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Destekleme Programı (1007): Kamu kurumlarının Ar-Ge ile giderilebilecek ihtiyaçlarının karşılanmasına ya da sorunlarının çözümüne ilişkin projeleri desteklemeye yöneliktir. Bu program kapsamında kamu kuruluşlarının; üniversiteler, özel kuruluşlar ya da kamu Ar-Ge birimleri ile birlikte hazırladıkları proje önerileri sunulmaktadır. Özet olarak kamu kuruluşları bir problemlerini ortaya koymakta ve üniversiteler, özel kuruluşlar ya da kamu Ar-Ge birimleri de kamu kuruluşlarının ortaya koydukları probleme çözüm üretmektedirler. TÜBİTAK'a başvuru yapılmadan önce problemi ortaya koyan ve çözüm üretecek olan taraflar arasında bir protokol imzalanması gerekmektedir. Protokolde bulunması gereken maddeler başvuru formunun ekinde ayrıntılı olarak verilmiştir.

Evrensel Araştırmacı (EVRENA) Programı (1010): Bu program araştırmacıların TÜBİTAK destekleriyle yürüttüğü projelerin uluslararası boyutlarını zenginleştirmek amacıyla oluşturulmuş bir programdır. Programın başvuru koşulları, formları, değerlendirme kriterleri, süreci ve yürütme esasları Bilimsel ve Teknolojik Araştırmaları Destekleme Programı (1001) ile aynı olup, aralarındaki temel fark, proje ekibine yurt dışından istihdam edilen bilim insanlarının da dahil olabilmesidir. Bu bilim insanının projenin vazgeçilemez, önemli bir bölümünün gerçekleştirilmesi için yetkin olması ve ülkemizdeki araştırmacıların yetersiz oldukları bir alanda uzman olması gerekmektedir. Ayrıca bu durumun proje önerisinde gerekçelendirmesinin kuvvetli olması önemli bir unsurdur.

Uluslararası Bilimsel Araştırma Projelerine Katılma Programı (1011): Araştırmacıların TÜBİTAK destekli projelerinde uluslararası boyutlarını zenginleştirmek amacıyla yeni geliştirilen bir programdır. Bu program, uluslararası ortaklı olarak birçok ülkeden araştırmacı ve kuruluşların katılımıyla yürütülmekte olan projelere (üst/şemsiye proje) Türkiye'den katılma talebinde olan araştırmacıların ihtiyaç duydukları desteği sağlayabilmek için oluşturulmuştur.

Ulusal Genç Araştırmacı Kariyer Geliştirme Programı (Kariyer Programı 3501): Bu programın amacı kariyerlerine yeni başlayan doktorasını tamamlamış araştırmacıların akademik çalışmalarını proje desteği vererek teşvik etmektir. Akademik hayatlarının başında olan genç araştırmacıların çalışmaları desteklenerek, hem kariyerlerini araştırmacı ve eğitimci olarak en iyi şekilde sürdürmeleri hem de bilimsel düzeyin genel anlamda geliştirilmesi ve bilimin ülke kalkınmasındaki rolünün artırılması amaçlanmaktadır.

2. Burslar

Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEB): Bu birim tarafından lisans öğrencilerine, lisans üstü veya doktora eğitimine devam edenlere ve doktora sonrası araştırma yapmak isteyenlere burslar verilmektedir.

Lisans Öğrencilerine Yönelik Burslar:

- Yurtiçi Lisans Burs Programı (2205)
- Üniversite Öğrencileri Yurt İçi/Yurt Dışı Araştırma Projeleri Destekleme Programı (2209)
- Lisans ve Lisans Öncesi Öğretmen ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Etkinlikleri Destekleme Programı (2229)

Lisans Üstü Öğrencilere Yönelik Programlar:

- Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı (2210)
- Yurt İçi Doktora Burs Programı (2211)
- Lisans Mezunları ve Son Sınıf Lisans Öğrencileri İçin Yurt Dışı Yüksek Lisans Burs Programı (2230)
- Yurt Dışı Doktora Burs Programı (2213)
- Yurt Dışı Araştırma Burs Programı_Doktora öğrencileri için (2214)
- Lisans Üstü Yaz Okulu Destekleme Programı (2217)
- Son Sınıf Lisans Öğrencileri İçin Yurt İçi Lisans Üstü (Yüksek Lisans/Doktora) Burs Programı (2228)

Doktora Sonrası Araştırmacıları Desteklemeye Yönelik Programlar:

- Yurt İçi Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı (2218)
- Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı (2219)
- Konuk Bilim İnsanı Destekleme Programı (2221)

Bilimsel Etkinliklere Katılımı Desteklemeye Yönelik Programlar:

- Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı (2223)
- Yurt Dışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı (2224)
- Lisans ve Lisans Öncesi, Öğretmen ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Etkinlikleri Destekleme Programı (2229)

Uluslararası Bilimsel Anlaşmalar Çerçevesinde Yürütülen Projeler:

- TÜBİTAK - Almanya (DFG), Avrupa Bilimsel Değişim Burs Programı (2225)
- TÜBİTAK - İngiltere (Royal Society), Bilimsel Değişim Burs Programı (2226)
- TÜBİTAK - Macaristan (HAS), Bilimsel Değişim Burs Programı (2227)